

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

**Матеріали Всеукраїнської
науково-методичної конференції
(10 - 12 квітня 2019 року, м. Одеса)**

У збірнику опубліковано матеріали Всеукраїнської науково-методичної конференції «Забезпечення якості вищої освіти», яка проходила 10 - 12 квітня 2019 року на базі Одеської національної академії харчових технологій.

Для педагогічних та науково-педагогічних працівників, докторантів, аспірантів, усіх, хто цікавиться питаннями забезпечення якості вищої освіти.

Рекомендовано до друку Оргкомітетом Всеукраїнської науково-методичної конференції «Забезпечення якості вищої освіти»

Редакційна колегія:

- Сгоров Б.В.** - ректор Одеської національної академії харчових технологій, д. т. н., професор (голова редакційної колегії)
- Тришин Ф.А.** - проректор з науково-педагогічної та навчальної роботи, к. т. н., доцент (заступник голови редакційної колегії)
- Мардар М.Р.** - проректор з науково-педагогічної роботи та міжнародних зв'язків, д. т. н., професор
- Кананихіна О.М.** - проректор з науково-педагогічної та виховної роботи, соціальних питань, оздоровлення і спорту, к. т. н., доцент
- Мураховський В.Г.** - директор Навчально-методичного центру забезпечення якості вищої освіти, к. ф.-м. н., доцент
- Волков В.Е.** - д. т. н., професор кафедри Вищої та прикладної математики
- Корнієнко Ю.К.** - директор центру дистанційної освіти, к. ф.-м. н., доцент
- Радіонова О.В.** - к. т. н., доцент кафедри Технології вина та енології
- Купріна Н.М.** - декан факультету економіки, бізнесу і контролю, к. е. н., доцент
- Хобін В.А.** - директор Навчально-наукового центру інформаційних технологій, д. т. н., професор
- Сярова А.С.** методист Навчально-методичного центру забезпечення якості вищої освіти

Оргкомітет Всеукраїнської науково-методичної конференції «Забезпечення якості вищої освіти» може не поділяти думку учасників. Відповідальність за зміст і достовірність поданого матеріалу несуть учасники.

студент оплатити контракт і отримає диплом про вищу освіту, навіть не знаючи таблицю множення та інші елементарні речі зі шкільної програми.

По-третє, це відношення студента і викладача до такого студента. Така ситуація негативно впливає на моральний стан викладачів, які мусять ставити позитивну оцінку за те, що він оплатив контракт та додаткові консультації.

Позиція «чим більше студентів, тим більше грошей у ВНЗ» негативно впливає на якість отриманих знань, і як наслідок, якість вищої освіти взагалі.

По-четверте, це мотивація студента до якісного навчання. Абсолютна більшість випускників ВНЗ не працюють за спеціальністю або через брак місць роботи або через низький рівень запропонованої оплати праці, життя за якої молодому фахівцю неможливе. Це відбувається через диспропорцію у фактичному наборі і випуску та потреб суспільства та виробництва у певних спеціальностях. Необхідно запровадити державну програму із забезпечення першого робочого місця не на папері, а фактичного із гідної оплатою праці.

По-п'яте, низький рівень спеціальних знань випускників не дає можливостей робити прорив в інноваційному розвитку підприємств, втрачається час на перепідготовку випускника ВНЗ для подальшої його роботи.

Таким чином, для підвищення якості вищої освіти, визнання отриманого диплому рівню кваліфікації випускника, необхідно змінити соціально-економічне і політичне середовище в суспільстві, відношення до важливості будь-якої праці, в тому числі безпосередньо виробника.

Результати якості вищої освіти можуть бути тільки через конкуренцію за спроможність навчатися в ВНЗ, спроможність засвоювати матеріали навчання.

Не кількістю студентів, а якістю знань, вмінь, навичок та компетентностей випускників ВНЗ визначається рівень якості вищої освіти.

ПРОБЛЕМИ ПЕРЕКЛАДАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВОЮ РОСІЙСЬКИХ ДІЄПРИКМЕТНИКІВ НА -ЩИЙ

О.І. Южакова, І.В. Лакомська

Як відомо, російські дієприкметники на *-щий* можуть уживатися на позначення перехідного і неперехідного незавершеного процесу. Так, у першому випадку (незавершена перехідна дія) дієприкметники вказують на призначення бути суб'єктом дії (*абсорбирующее* вещество), на здатність бути суб'єктом дії (*дереворазрушающие* гриби), на перебування суб'єктом незавершеної дії (*господствующая* традиция), а також називають суб'єкт дії (*знающий*). У другому випадку (неперехідний незавершений процес) дієприкметники позначають здатність бути учасником неперехідної дії (*громкоговорящая* связь), передають значину перебування учасником неперехідної дії (*излучающая* частица) та називають учасника неперехідної дії (*председательствующий*). Зауважимо, що все зазначене описано, зокрема у

посібнику «Ділова і фахова мова...», [3], у якому до російських дієприкметників на *-ий*, які є складниками терміносполук, дібрано певні українські еквіваленти, як-то: рос. *абсорбирующее* вещество - укр. *абсорбувальна/абсорбційна* речовина, *дереворазрушающие* грибы - *дереворуйнівні* гриби, *господствующая* традиция - *панівна* традиція, *знающий* - *знавець/обізнаний/компетентний/тямущий*, *громкоговорящая* связь - *гучномовний* зв'язок, *излучающая* частица - *частинка*, що випромінює (*випромінна* частинка - О.Ю.), *председательствующий* - *голова*.

А проте керуватися такими правилами не завжди зручно, оскільки передбачає ґрунтовну обізнаність на суто філологічних питаннях, тому, спираючись на праці відомих науковців О. Курило та С. Караванського й одночасно спрощуючи описане вище, пропонуємо у такий спосіб перекладати російські дієприкметники на *-ий*, позаяк вживання дієприкметників активного стану теперішнього часу на *-уч-(ий)*, *-юч-(ий)*, *-ач-(ий)*, *-яч-(ий)*, поширене сьогодні, суперечить нормам української мови, сприяє суржикізації. Отже, у такому разі слід використовувати певні українські відповідники, а саме:

1) віддієслівні і/або відіменникові прикметники з різними суфіксами і префіксами, наприклад: *бегущая* строка - *рухомий* рядок (суфікс *-ом-*), *болеутоляющий* - *протибольовий* (префікс *проти-*), *выскальзывающий* - *порський* (суфікс *-к-*), *запоминающий* блок - *запам'ятовчий* (суфікс *-ч-*)/*пам'яттєвий* ~ (суфікс *-єв-*), *изолирующий* способ - *ізолювальний* спосіб (суфікс *-льн-*), *обнадеживающие* цифры - *обнадійливі* цифри (суфікс *-лив-*), *подытоживающий* документ - *підсумковий* ~ (суфікс *-ов-*), *тлеющий* розряд - *жіврийний* ~ (суфікс *-н-*), *сверкающий* - *вогнистий* (суфікс *-ист-*), *тормозящее* устройство - *гальмівний* пристрій (суфікс *-івн-*), *читающая* общественность - *читацька* громадськість (суфікс *-цьк-*), *слепящий* экран - *сліпучий* екран (суфікс *-уч-*), *знающий* - *тямущий* (суфікс *-ущ-*) (щодо останній двох прикладів, варто підкреслити, що в українській мові форми типу *сяючий*, *квітучий*, *роботящий*, *трудящий* є не дієприкметники, а прикметники, оскільки не мають часового значення, а вказують лише на сталу ознаку [1];

2) активні дієприкметники минулого часу, часто-густо з префіксом *недо-* і префіксоїдом *напів-*: *прилегающая* поверхность - *прилегла* поверхня, *скисающий* - *недокислий*, *отмирающий* - *напівумерлий* (-л-);

3) пасивні дієприкметники теперішнього часу: *выплывающий* - *випліваний*, *загнивающий* - *загніваний*, *прибывающий* - *прибуваний* [1];

4) пасивні дієприкметники минулого часу: *кашляющий* - *розкашляний*, *поющий* - *розспіваний*, *танцующий* - *роztанцьований* [1];

5) прикметники, як-то: *существующие* традиции - *живі* традиції, *восходящая* звезда - *нова* зірка;

6) іменники, до того ж субстантивовані прикметники та юстапозити: *исполняющий* - *виконавець*, *выпрашивающий* милостиню - *жебрущий*, *всезнающий* профессор - *професор-всевідець*, *несущее* крыло - *крило-носій* [1];

7) різноманітні прийменникові, сполучникові, прислівникові конструкції, близькі до ідіом: *действующий* - у дії, в роботі, в ході; *измышляющий* - мастак на вигадки, *температурящий больной* - хворий з температурою, *восходящее солнце* - сонце на сході, *позорящий кого* - ганебний для кого, *шифрующий* - щоб шифрувати, для шифрування; *возрастающие цены* - щораз вищі ціни, *освежающий ветер* - чимраз (дедалі) свіжіший вітер [1];

8) перифрази: *вспоминающий прошлое* - занурений у спогади; *куб, вмещающий литр*, - куб місткістю в літр [1];

9) іменникові словосполуки: *беседующая пара* - пара бесідників, *обезболивающее средство* - засіб знеболення [1];

10) підрядні означальні частини зі сполучниками *який, що*, які, своєю чергою, становлять синтаксичні варіанти конструкцій з (діє)прикметниковими та дієприслівниковими зворотами: *затвердевающий уголь* - вугілля, *що коржавіє* або *схильне коржавіти вугілля*; *гниющий хлеб* - хліб, *що гниє*, або *хліб, покинутий гнити*, *танцюющие дети* - діти, *що танцюють*, або *захоплені танцями діти*; *убеждающий* - *що переконує*, або *ставши переконувати, переконуючи*; *существующий в воображении мечтателей* - *що існує в уяві мрійників*, або *існуючи в уяві мрійників* [1];

11) підрядні означальні частини зі сполучниками *який, що* та синонімічні їм перифрази, виражені різними синтаксичними конструкціями: *сохраняющий актуальность* - *що зберігає актуальність*, або *і далі актуальний*; *стул, заменяющий трон*, - *стілець, що заміняє трон*, або *стілець замість трону*; *содержащий золото* - *що містить золото* або *із вмістом золота* [1] тощо.

12) підрядні означальні частини зі сполучниками *який, що* і/або композити, змістовно їм близькі: *бреющий бороды* - *що голить бороди* або *голіборода*, *крутящий хвостом* - *що крутить хвостом* або *крутихвіст*; *переносящий ток* - *струмоносний* [1];

13) підрядні означальні частини зі сполучниками *який, що* та зворот прислівником *як*, приміром, *преграждающий путь* - *що перегороджує шлях* або *як перепона на шляху* [1] тощо.

Підсумовуючи вищевикладене, варто згадати вислів мовознавця О. Курило про те, що «українська мова не знає прикметників на *-чий, - (в)иий...*» [2], натомість, перекладаючи російські дієприкметники на *-чий*, слід вживати прикметники, іменники, (діє)прикметникові та дієприслівникові звороти, підрядні означальні речення зі сполучниками *що, який* та різноманітні словосполуки, і то ідіоми, на які так багата українська мова.

Література

1. Караванський С. Секрети української мови: монографія. Львів: БАК, 2009. 344 с.
2. Курило О. Уваги до сучасної української літературної мови: монографія. Київ: Соломії Павличко "Основи", 2008. 303 с.
3. Гінзбург М.Д. та ін. Українська ділова і фахова мова: монографія. Київ: "Фірма "ІНКОС" Центр навчальної літератури, 2007. 672 с.

Технологія використання проектної методики у навчанні іноземних мов на молодших курсах ЗВО	
О.С. Зінченко, С.Я. Маслоva, А.В. Руда	107
Рекомендації ради Європи щодо вивчення та викладання іноземної мови	
М.Л. Яковлєва	109
Застосування когнітивних та креативних методів при вивченні дисципліни «Дизайн об'єктів готельно-ресторанного господарства»	
С.Є. Польова	111
Методологія мобільного навчання	
О.О. Ємонакова, В.В. Новосельцева	112
Етапи формування готельних мереж як складової туристичного бізнесу	
О.В. Шикіна, С.Г. Ярьоменко	114
Особливості викладання циклу біологічних дисциплін для біотехнологів	
Л.В. Капрельянц, Л.М. Пилипенко, Т.О. Велічко, О.О. Килименчук, Н.О. Швець, Л.Г. Пожіткова	117
Метод критичного мислення в курсі «Проектування підприємств галузі з основами САПР з КП»	
Т.А. Манолі, Т.І. Нікітчина, Я.О. Баришева	117
Шляхи методи залучення студентів до здійснення науково-дослідної роботи	
І.О. Климентьєва	119
Дисципліна «Основи наукових досліджень» як обов'язкова складова при здобутті вищої освіти	
С.П. Решта, О.В. Бочарова, О.І. Данилова	121
Методика демонстрування пристроїв при вивченні електротехніки	
Т.А. Ревенюк	122
Про зміст і структуру викладу курсу Прикладної механіки	
А.Г. Аванес'янц	124
Удосконалення методики навчання вищої математики формуванням евристичних навичок	
А.В. Вітюк, В.Х. Кирилов, Н.В. Нужна	125
Передумови сталого розвитку закладів вищої освіти регіону	
В.А. Самофатова	128
Ключові аспекти щодо підвищення якості вищої освіти	
О.П. Ощепков, С.О. Магденко	129
Проблеми перекладання української мовою російських дієприкметників на -щій	
О.І. Южакова, І.В. Лакомська	130
Шляхи забезпечення якості вищої освіти	
О.В. Євтушок, Л.А. Бахчиванжи, Р.Р. Значек	133
Проблема формування історичної пам'яті у контексті забезпечення якості вищої освіти	
О.Г. Шишко	136
Про гуманізацію навчання у технічних закладах вищої освіти	
А.О. Соловей, О.М. Кананихіна, Т.С. Ботіка	137